

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ยุทธศาสตร์การพัฒนากคนและสังคมไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้ให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา ขณะเดียวกัน เป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติ อย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล รอบคอบ และ ระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและคุณธรรม ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถ คัดสินใจโดยใช้หลักความพอประมาณในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 47)

ในภาวะสังคมปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ เช่น สื่อทางอินเทอร์เน็ต สื่อทาง โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโทรศัพท์ เป็นต้น โดยไม่มีกระบวนการคัดกรองสื่อต่าง ๆ ซึ่งสื่อที่ไม่เหมาะสมดังกล่าวมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยอยากรู้อยากลอง เกิดพฤติกรรมเปลี่ยน ไป จากสังคมไทยดั้งเดิมเป็นอย่างมาก ผลกระทบเกิดกับนักเรียนทำให้เกิดปัญหา ซึ่งเป็นตัวกระตุ้น ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมาย เช่น ด้านนักเรียนมีการดำรงชีวิตไม่เหมาะสม ขาด ความสามารถในการควบคุมตนเอง มีค่านิยมที่ผิด ๆ มีการทดลองใช้ยา ชอบความรุนแรง ต่อต้านสังคม ลักขโมยก้าวร้าว การทำแท้งสูงขึ้น นอกจากนี้ปัญหาที่ตัวเด็กยังพบปัญหาด้าน ครอบครั้ว เช่น มีความขัดแย้งและความรุนแรงในครอบครัว ครอบครั้วขาดความเป็นปึกแผ่น ในการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมมีความคาดหวังในตัวเด็กมากเกินไป โดยไม่นึกถึงศักยภาพของเด็ก และปัญหาทางโรงเรียน ได้แก่ปัญหาด้านครูขาดการเอาใจใส่นักเรียนอย่างจริงจัง ไม่สร้าง สัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู นักเรียนผู้ปกครอง หย่อนสมรรถภาพในการบริหารจัดการ ขาดการ ใช้กฎ ระเบียบ และวินัยที่เหมาะสม ปัญหาด้านเพื่อน คือคบเพื่อนที่เกเร อันธพาล ชอบเสี่ยงภัย มั่วสุม เบี่ยงเบนทางเพศ การได้รับแรงกดดัน บีบบังคับ ชมเชย ไม่ยอมรับจากเพื่อน รวมทั้งด้าน ชุมชนและสังคม คือนักเรียนอาศัยในแหล่งที่ไร้ระเบียบแบบแผน อยู่ในแหล่งอบายมุข

(หทัยวรรณ วิชชุปัญญาพานิชย์. 2547 : 1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม 2545) ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาไว้ว่าต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มี จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข การศึกษา จะต้องพัฒนาให้เป็นคนดีคนเก่ง และมีความสุขตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพของแต่ละ บุคคล โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อสร้างพื้นฐานให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีการเรียนอย่างมีความสุข และรู้วิธีการศึกษาดลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้อย่าง ต่อเนื่องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งสติปัญญาและการควบคุมตนเอง สามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคม ได้อย่างมีความสุข

การพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่าน กระบวนการศึกษานอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ไปอย่างมากและรวดเร็ว ทั้งทางด้านการสื่อสาร และเทคโนโลยี ทำให้ประชากรของสังคมไม่สามารถเปลี่ยนแปลง ได้ทันตามสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลง จึงเกิดปัญหามากมาย และที่สำคัญไปกว่านั้นคือ การเปิดกว้างของสังคมและการสื่อสารต่าง ๆ ทำให้เยาวชนของไทยตกเป็นทาสของสื่อและวัฒนธรรมที่เข้ามาอย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้เป็นผลของสถาบันครอบครัวอ่อนแอลงมาก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การติดยาเสพติด ปัญหาผู้สาว ขาดความรับผิดชอบ ขาดระเบียบวินัย ชอบเที่ยวเตร่ ปัญหาที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรือ ปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง (เรืองยศ อุดรศาสตร์. 2546 : 2)

การศึกษาเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนและครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีหน้าที่ร่วมกันในการให้ความรู้ความเข้าใจใน วิธีการต่าง ๆ การพัฒนาความคิดและสติปัญญา การปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมให้อยู่ในวิถีทางที่ ถูกที่ควร การสร้างทัศนคติค่านิยมที่ถูกต้อง การสร้างมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมเกิดขึ้นใน ชีวิตผู้เรียน เพื่อการพัฒนาความเป็นมนุษย์อย่างเต็มองค์รวมทั้งการพัฒนาร่างกาย จิตใจ และ สติปัญญา (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2542 : 48) ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการ พัฒนานักเรียนให้เป็นที่ไปตามความมุ่งหวัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน

โดยเฉพาะบุคลากรทุกคนในโรงเรียน เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ในระหว่างที่นักเรียนได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาและอยู่นอกสถานศึกษา (สุริดา ภักดีบุญ. 2548 : 13)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจ และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ตลอดจนป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไม่ให้กลายเป็นปัญหาของสังคม โดยมีกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานอย่างชัดเจน มีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการมีการประสานความร่วมมือของผู้ปกครอง ครู และผู้เกี่ยวข้องหรือชุมชน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนจากโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด สามารถดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหา เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้นักเรียนมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม (สมพร ไชยแสง. 2548 : 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 56 โรงเรียน ได้ดำเนินการวางระบบดูแลและช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและการแก้ไข และการส่งต่อ ได้ดำเนินงานมาซึ่งปัจจุบัน ได้กำหนดเป้าหมายความสำเร็จ และมาตรการจำแนกตามกลยุทธ์ลดจำนวนนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น พฤติกรรมเด็กติดเกมส์ การตั้งครุฑปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ความรุนแรงในโรงเรียน และการกระทำผิดในหมู่นักเรียน กำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่มีปัญหาใด และต้องการความช่วยเหลือได้ทั้งหมด เนื่องจากการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียน องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติอย่างจริงจัง

และต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. 2556 : 11)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาและการบริหารงานปกครองนักเรียนตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้รับผิดชอบทุกฝ่ายควรให้ความสนใจ เอาใจใส่ ดูแล แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 21 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อครู อาจารย์ นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สมมติฐานการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษามีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและการแก้ไข และการส่งต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. 2546 : 6) ตามแผนภาพที่ 1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัย มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 โดยจะศึกษาตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนไว้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 การคัดกรอง

1.3 การส่งเสริมและพัฒนา

1.4 การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข

1.5 การส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน รวมทั้งสิ้น 168 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 จำนวน 56 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 31 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 15 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. 2556)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

การใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ได้ โดยการใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม คือ 1) ประชาชนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 3) ครูหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตาราง Krejcie และ Morgan เทียบสัดส่วนจากจำนวนรวม ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 56 โรงเรียน แยกตามขนาดโรงเรียน เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก 31 โรงเรียน จำนวน 84 คน โรงเรียนขนาดกลาง 15 โรงเรียน จำนวน 42 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 10 โรงเรียน จำนวน 36 คน รวมตัวอย่างทั้งหมด 156 คน

2.3 ตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

2.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) สถานภาพ

- 1.1) ประชาชนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2) ผู้อำนวยการสถานศึกษา
- 1.3) ครูหัวหน้ากิจกรรมนักเรียน

2) ขนาดโรงเรียน

- 2.1) ขนาดเล็ก
- 2.2) ขนาดกลาง
- 2.3) ขนาดใหญ่

2.3.2 ตัวแปรตาม คือ สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนไว้ 5 ด้าน ดังนี้

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรอง
- 3) การส่งเสริมและพัฒนา
- 4) การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข
- 5) การส่งต่อ

3. ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

4. ระยะเวลาในการศึกษา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดูแลนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการบริหารทั้งระบบของสถานศึกษา โดยอาศัยศักยภาพและความสัมพันธ์ของนักเรียนที่มีต่อครู รวมทั้งการประสานสัมพันธ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน แก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและยั่งยืน 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง วิธีการสำคัญที่จะช่วยให้ครูทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของนักเรียนแต่ละคน โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูล และการทดสอบ เพื่อให้สามารถนำไปวางแผนในการป้องกัน ช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม โดยข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบและรวบรวมไว้ ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านสุขภาพด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย พฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งเป็นการจัดแบ่ง

นักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรม ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง และความรุนแรงหรือความถี่ ของปัญหา โดยในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนสถานศึกษามีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์ การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลได้เรียนรู้และพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถปรับตัวเผชิญกับปัญหาและดำรงตนได้เหมาะสมตามวัยโดย ใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม ได้แก่ การจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการพิเศษต่าง ๆ

1.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข หมายถึง การดูแล เอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือโดยใช้รูปแบบที่หลากหลายได้แก่การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านนักเรียน

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนในกรณีที่มีปัญหาหากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น หรือกรณีที่เด็กมีความสามารถพิเศษ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างเหมาะสมต่อไป โดยการส่งต่อมี 2 ลักษณะ คือ การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก

2. สภาพการดำเนินงาน หมายถึง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำกับดูแล ประสานส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ประกอบด้วยจังหวัดหนองคายและบึงกาฬ

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนของรัฐในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. สถานภาพ หมายถึง การจำแนกบุคลากรในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 (พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2547 : 36-37) โดยยึดเอาตำแหน่งหน้าที่ที่รับผิดชอบเป็นหลัก จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

5.1 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการเลือกและแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรทางการศึกษาที่มีตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบทางการบริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา ในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

5.2 ครูหัวหน้ากิจการนักเรียน หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

6. ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษา โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่งขนาดของสถานศึกษา ตามหลักเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) แบ่งเป็น 3 ขนาด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547 : 16) ดังนี้

6.1 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน

6.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนระหว่าง 301-1,000 คน

6.3 ขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,001 คนขึ้นไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนได้ข้อมูลซึ่งสถานศึกษาต่าง ๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้

2. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา ได้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูหัวหน้ากิจการนักเรียน ได้ข้อมูลในการวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY